

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Občni zbor „Slovenije“.

(Konec.)

Dr. Costa: Jaz hočem, naj zbor sklene tako ali tako, svoje prepričanje v tej stvari naravnost izreči, namreč, da sem proti temu, da volimo. Zato bom nekatere razloge, ki so se za volitev navajali, skušal ovreči. Ako se je tu reklo, da vsled nenazočnosti Slovencev svet in vlada sodi tako, kakor da bi naše stranke v Ljubljani niti ne bilo, moram reči, da to nij tako. Povedal vam bom resnično dogodbo. Ko so Kaltenegger, Dežman in drugi na Dunaji pri vladi beračili za posojilo, niso niti vladi zadostovali pogoji, katere je deželni zbor stavil, ker reklo se je tem možem: v Ljubljani vlada zdaj samo ena stranka. To je dokaz, da vedo, da je Ljubljana slovenska, in da zdaj vlada samo ena manjšina, ena klika. To smo tudi mi dozdej trdili. Dozdej smo mogli s pravico reči, da je to zastop manjšine, ne pa mesta Ljubljane. Ako se zdaj udeležimo, ne bomo več mogli reči tega, ker ta zastop bode, ako se mi udeležimo, pravičen zastop. Ali bode nam potlej na čast, če bomo imeli mi, večina, samo tri zastopnike? — Ako se je trdilo, da protivniki povsod volijo, to nij res. Pri zadnjih volitvah v deželni zbor na kmetih niso povsod kandidatov stavili, in ravno zdaj tudi se mislijo izogibati volitev v trgovinsko zbornico. Oni vedo, da propadejo ako volijo, in da se s tem pred ministerstvom blamirajo, kateremu zmirom poročajo kako so močni, in katero nadlegovajo, da bi deželni zbor razpustilo. — Ako se na dalje reče, da samo mi križem roke držimo, v drugih deželah pa volijo, moram kazati na Innsbruck. Tam so ravno take razmere kot pri nas, tam samo vsled krivičnega volilnega reda ne morejo konservativci zmagati, zato ne volijo, da si bi v enem, t. j. v tretjem razredu lahko manjšino v mestni zbor spravili, kakor mi. Ravno tako Čehi že večkrat niso volili, kjer so bili v umetno manjšino potisnjeni. Če pa se pravi, da je pasivna politika tukaj škodljiva, zakaj se pa dalje ne gre. Res je, da se s pasivno politiko dostikrat večinam krivica in velika škoda godi. Manjšina, ki je na vladi, dobiva s časom neko zgodovinsko pravico. Ali pasivna opozicija je bila dozdej nekaterim dogma. Zakaj se pa nij še nihče našel, ki bi bil povedal, da jo je treba vsem federalistom tudi v državnem vprašanju pustiti. Ko bi bili s Čehi vred vsi federalisti v državnem zboru, gotovo ne bi bilo do take volilne reforme prišlo. — Dalje je govornik te misli, da bodo nemškutarji še ostreje postopali, ako se udeležimo; da smo dozdej s številkami nevolečih volilcev svojo večino dokazovali. Ako pa sklenemo voliti, je dr. Costa proti Zarniko-

vemu nasvetu, naj se samo za III. in I. razred kandidati postavijo. Za vse tri ali nič. Pomisliti je še, če se bodo za drug razred kandidati dobili, ker je zaradi uradnikov in penzionistov zmaga tako negotova.

Dr. Zarnik replicira dr. Costi: To nič ne dokaže, kar dr. Costa pravi, da vlada pozna in ve, da imamo Slovenci faktično večino. To bi bilo čudno, da bi učeni možje pri vladi ne znali v statistični bureaux pogledati in prepričati se, da je tu v Ljubljani Nemec v veliki manjini. Na dalje nič ne velja sklicavati se na številke onih, ki niso volili. Le po pravici si recimo: kjer nemškutarji ne volijo, tam vedo, da na noben način ne zmagajo in mi nismo volili, ker smo tačas videli, da vsled krivičnega volilnega reda ne dobomo večine. Ako gospod dr. Costa pravi, da se nam bodo smijali, ako bomo imeli samo tri zastopnike, mu rečem, da ne volimo zato, temuč ker smo preverjeni, da, če vztrajno delamo, leto za letom, pridemo iz teh treh do — večine. A tudi trije so za zdaj važen faktor, vsaj svoj protest vlagajo proti naredbam, ki so nam protivne. In to je vendar več vredno kot molčanje.

Dr. Bleiweis kot predsednik društva da potem, ker se k občni debati nihče več ne oglasi, nasvete na glasovanje.

Dr. Zarnikov nasvet: naj se kandidati postavijo samo v III. in I. razredu, — pade.

Dr. Vošnjakov nasvet: naj se voli in naj se kandidati postavijo v vseh treh razredih — sprejme se z veliko večino.

Nastane zdaj pogovor o kandidatih. Na predlog mlajšega dr. Bleiweisa se sklene, da bode še en občni zbor v soboto 8. marca, pri katerem se kandidati postavijo.

Po zvršitvi te stvari, naznanja dr. Costa, da se je svetovalstva trgovinske zbornice odpovedal g. Fortuna, da torej treba še enega kandidata postaviti. Na njegov predlog je bil enoglasno za kandidata postavljen gosp. Kolman, steklar v Ljubljani.

Prošnja do cesarja.

— Došle so nam še peticije z mnogimi podpisi iz občin: **Frankolovo** v celjskem okraju, **Sv. Polaj, Praprotno, Ternovce, Prečnik in Slivne, Ambrus, Brezovica in Kertin**, in iz **Medane** na Goriškem.

— Od sv. **Tomaža** v ljučtomerskem okraju smo prejeli polo z 80 podpisi na peticijo do cesarja.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 7. marca.

Volilna reforma se je tedaj v včerajšnji seji državnega zbora en bloc spre-

jela brez vsake debate; to je najvišji vrhunec mameluštva, kar smo ga dosedaj še doživeli v parlamentih. Ker je ministerstvo že znanprej izreklo, da ne dopušča nobene spremembe, uklanjali so se ljudski zastopniki, ter pohlevno vse ministerske predloge do pičice potrdili. Res morajo biti v velikem strahu, da tako naglo naprej dirjajo na potu, ki pelje do vedno večjega razpora med narodi. **Poljska** delegacija se je možato obnašala. Groholski je v imenu Poljakov še enkrat ponavljal, kar je bil v ustavnem odboru rekel, da smatrajo volilno reformo kot prelomljenje ustave in potem so Poljaki zapustili zbornico. Enako je storil goriški poslanec **Černe** ter s tem svojim činom svoje poprejšne pregrehe in nedoslednosti skušal popravljati. Tem sramotnejše so ravnali **dalmatinski** poslanci. Ostali so v zboru in glasovali za volilno reformo. Mi od ljudij a la Danilo nikoli nismo pričakovali odločnosti in poštenega političnega vedenja, da pa bodo v svojem servilizmu pred ministerstvom tako daleč se zavrgli, in zatajili svojo slovansko-federalistično preteklost, si nismo mogli misliti. Naj glasujejo za volilno reformo; utegne še priti čas, da bodo Dalmatinci britko čutili nasledke tega Judeštva svojih poslancev. Južno-tirolska poslanca sta ostala v zbornici, pa glasovala proti volilni reformi. V državnem zboru je po izstopu Poljakov in Čehov samo 122 poslancev ostalo, od katerih sta dva nasproti, ostalih 120 pa za volilno reformo glasovalo.

Vsled pisma dr. **Klaudy-a**, katerega smo omenili, je po poročilu „**Vat.**“ bila posebna ministerska konferenca in je „**Wiener Ztg.**“ 5. marca razglasila sledeče: „Minister prava je včeraj državnemu pravniku v Pragi poslal ta-le telegram: Z ozirom na „poslano“ **Klaudy-a** v „**Vaterland-u**“ Vas pooblastim, da, izvemši prosto telegrafično naznanilo praške policijske direkcije o zaporu Skrejšovskega, nobeden c. k. ministrov neposredno ali posredno nij dobival, niti odposljal nobenega telegrama, katero bi se dotikalo Skrejšovskove pravde.“ — To „poslano“ v „**W. Ztg.**“ je vsakako čudno in pomenljivo; dokler pa dr. Klaudy ne razglasa navedenih telegramov, moremo samo sumničiti, kar se je za kulisami godilo.

Posilne volitve na **Predarlskem** so razpisane za kmetske občine 17., za mesta in trge 21. marca. Da bodo zmagali federalisti, nij dvomiti.

Ogerski državni zbor se posvetuje o državnem proračunu. Poslanec Varady zahteva, da honvedi dobe svoje topničarstvo in da se narodni značaj honvedne armade bolj razvija.

Vnanje države.

V **francoski** narodni skupščini je Thiers v seji 4. marca poprijel sam besedo, kakor je preje obljubil. Sicer pa nij spolnil nade odločnih republikancev, ki so mislili, da se bode dosledno držal svojega poročila. Thiers pravi, da je minister Dufaure v svojem govoru izrekel mnenje vlade. On tedaj ne bode njegovih izjav popravljaj, nego le dostavil bode še kaj. Zato izreče, da nasvete odseka trideseterih popolnem sprejme, in posebno IV. člen taistih poudarja, ne da bi kako vlado vtemeljil, nego le, da bi imel sredstva, dolžnosti proti deželi in narodni

skupščini bolje izpolnovati. Pod cesarstvom je terjal potrebne svobode, sedaj zahteva potrebne naprave. Pred vsem treba, da vlada obstoji. On se zлага z nasveti odseka tudi zaradi tega, ker živo treba složnosti in vzajemnega delovanja. Zato upa, da se narodna skupščina ne bode razšla, brez da bi zapustila naprave, ki bodo ohranile red v državi. Monarhisti mislijo zares, da je mogoča le monarhija, republikanci pa lojalno trdijo, da je edino mogoča le republika. Nasprotna mnenja zahtevajo potrpljivost. Nekateri dolže vlado, da je njena politika dvoumna, ker drži ravnovaže med obema strankama, pa je le nepristranska. Thiers izreče dalje, da je bordoška pogodba še sedaj ravno tako koristna, kakor je bila takrat, ko se je napravila. Skazala se je za dobro pri vseh strankah. Bordoška pogodba je nekaterim varnost za sedanost, drugim svoboda za prihodnost. Za njega pa pomeni zvesto spolnovanje njegovih dolžnosti. Na trde pogodbe miru spominjaje, opomni, da bode kmalu prišel čas oprostena dežele, ter priznava modro ravnanje narodne skupščine, ki je pripomogla, da se bode to zvršilo pred izgovorjenim časom. Mi smo imeli dve nalogi: oprostiti deželo sovražnikov, in ohraniti mir in red. Radi bi bili z našo krvjo oprostili deželo, napravili smo s tem vsaj zopet red. Zaupanje in blagostanje se je vrnilo. On ne svetuje, da se proglasi republika, pač pa, da se kaj stori, da se sedanja začasna vlada utrdi. To je bila vodilna misel njegovega poročila. Narodna skupščina je imela nalog, napraviti mir in oprostiti deželo. S tem je konec njenega mandata. Ker nekateri poslanci desnice protestirajo, pravi Thiers, da ne misli na razpust na odločeni dan, pač pa misli, da bodo dela narodne skupščine še letos dokončana. Thiers dalje izreče, da je republika postavna vlada. Ker nekateri monarhisti kličejo: začasno! izreče Thiers, da sedaj ne gre za definitivno, nego le za konservativno republiko, ker drugače tudi monarhija ni mogoča. On priporoča potrpljivost mnenj zaradi interesov domoljuba, ter prosi končno narodno skupščino, da zaradi koristi dežele sprejme nasvete odseka. Govor njegov je bil od strani obeh središč in tudi nekaterih drugih poslancev s pohvalno sprejet. Uvod nasvetov je bil na to s 476 glasovi proti 199 sprejet. Vidi se iz tega, da zna Thiers izvrstno lavirati med različnimi strankami, iz katerih obstoji sedaj francoska narodna skupščina. Republikanci morejo z njegovim govorom zadovoljni biti, ker je Thiers odločno izrekel, da z oprostjenjem dežele jenja delovanje sedanje narodne skupščine, in da se vsled tega še pred koncem leta razide. Narodna skupščina pa, katera izide iz novih volitev, bode gotovo votirala republiko.

V **španski** narodni skupščini je predsednik vlade Figueras stavil nasvet, da se skliče ustavodajna skupščina na 1. dan maja. Volitve za njo bodo 10. aprila. Skupščina bode po sprejetju načrta o odpravi sužnosti na Portorico in po izvršenju drugih predlogov, ki so še v posvetovanju, imenovala permanentno komisijo, da opravlja vladne poslove, in se potem razšla. Vse drugače, nego na Francoskem, kjer se drže nekateri poslanci svojih klopov, kakor da bi hoteli umreti na njih.

V **angleškem** parlamentu je odgovarjal glavni oskrbnik pošt Monsell na interpelacijo poslanca Wederborna, in rekel, da je pošiljanje pisem čez Belgijo in Nemško malo zanesljivo. Pošiljanje čez Francosko je zelo drago. Vsak dan gre le en poštni vlak iz Francoskega na Laško. Ministerstvo si bode prizadevalo, da se napravita vsaki dan dva vlaka, ter upa, da se mu bode pospešilo. „Manchester Guardian“ poroča iz Pariza, da je imenovana komisija za pregledovanje trgovinskih pogodb z Angleško in Belgijo. Prijatelji svobodne trgovine potrjujejo načelo in tarifo, protekcionisti pa zavrnejo poslednjo. Narodna skupščina bode sprejela pogodbe, ker Thiers to želi.

Amerikanci slovesno obhajajo vpejavo svojega predsednika Granta v drugo dobo vladanja. V vseh mestih, posebno v Washingtonu so bile zaradi tega velike slavnosti, iluminacije itd. Grant je izdal pri tej priliki poročilo, v katerem izrekuje prepričanje, da se ves izobraženi svet nagiba k republiki. Amerika bode v tej zadevi zvezda vodnica. V notranjem si bode prizadeval vzdržati mir in blagostanje. Zaradi tega si bode prizadeval, napraviti zopet prijazne razmere med posameznimi državami, ter obdržati prijateljstvo s tujimi vladami. Prizadeval si bode, američansko kupčijo povzdigniti, kredit povzdigniti ter civilizirati Indijane, ako bode mogoče. Zaradi anektiranja otoka St. Domingo pravi Grant, da se enake stvari pripuščajo prihodnosti.

Iv Novega Jorka je 4. marca odjadrala vojna ladija „Supply“ s stvarmi za dunajsko svetovno izložbo. Sledila ji bode ladija „Guard“ čez deset dni.

Dopisi.

Iz Ptuj 1. marca. [Izvir. dopis.] Državna osnovna postava od dne 21. dec. 1867 o občnih pravicah državljanov za kraljevine in dežele zastopane v državnem zboru glasi se v 11. členu: Vsakdo ima pravico prošnjje. Držeči in poslužujoči se te pravice, podpisali smo znano slovensko prošnjo do njegovega veličanstva presvitlega cesarja. Toda slavni c. k. okrajni glavar v Ptuj gospod Trautvetter počel je nadlegovati podpisnike zovoči je na zasluh, razkladajoči korist novega volitvenega reda, ka bode namreč po novi postavi kmetje volili v državni zbor, a ne nemški gospodje v Gradci, ka je novi volitveni red že potrjen od cesarja. Za našega znanja šče se je onda, kedar smo prošnjo podpisali, stoprv pripravljaj za državni zbor kot predlog, in dovoljenje cesarjevo kakega črteža za predlog šče po naših pojmovih ni zakon. Izpitaval je marljivo po besedah, katere je nek rodoljub povedal občinarnjem zastran podpisavanja. Takisto je o njih uredno pozvedaval pri občinskem uredu, grozil se, ka pokliče na odgovor župnika, učitelja in Perun si vedi koga vse. V takih okolščinah srednjega razuma človek bogme več ne ve, kako in koliko vrednost in za koga imajo isto državni zakoni? Hočemo-li se služiti narodnih pravic zagotavljenih v istih zakonih za vse državljane, stršanske nepravilike nam se delajo. Vladina glasila odgovarjajo, ka se za nas ne more šče uresničiti narodna enakopravnost. Ako poskusimo preseči glas povzdignoti k svojemu državnemu načelniku opirajoči se na postavin člen: „vsakdo ima pravico prošnje,“ zbadajo, pehajo in nepravilike delajo prosilcem, preteči na vse strani, malo da nismo krivi veleizdaje. Razbojniki in morilci smejo milosti prositi pri njegovem veličanstvu, a svobodnemu avstrijskemu državljanu, grozno velika penezna in krvna bremena nosečemu pa se prošnja do cesarja za strahoviti prekršaj, ako ne hudodelstvo zaračunja. Po takih in podobnih prikaznih morani smo sklepati, ka državni zakoni imajo veljavnost za nekatere odbrance, in da se v področji samovoljstva in samosilja gibljemo. Ako že mora biti absolutizem, poznamljaj se s pravim imenom, da vemo, ob čem smo, in da se ne bodedo spuščali v poskuse v ustavnih in pravnih državah dovoljene in obične. Naša osoda sedaj je: plati, trpi, molči.

Domače stvari.

— (Občni zbor „Slovenije“.) Denes ob 7ih zvečer je občni zbor političnega društva „Slovenije“. Ker se bodo kandidati za volitve v mestni odbor postavili, pričakovati je obilne udeležbe društvenikov.

— (Idrija) pošlje v svetovno razstavo kotel, v katerem bode 1000 centov živega srebra. Na tem živem srebru bo plavala kanonska kugla cent teška.

— (Ljubljanske mestne volitve.) Kolikor smo dozdej izvedeli je v 3. volilnem razredu predsednik volilne komisije g. Pirker. Eden udov komisije je narodnjak g. Klein, vodja Egerjeve tiskarne.

— (V odborovi seji kranjske družbe kmetijske) pod predsedstvom barona Wurzbach-a preteklo nedeljo predlaga dr. J. Bleiweis najpred, naj bi, ker se spomlad bliža, odbor izvršil razdelitev gozdnega semena, sadnih in murbovih dreves, panjove in premije za čbelarje in pa zbirko vrtnarskega orodja. Predlog se sprejme in odsek izvoli, ki je v pondeljek že izvršil razdelitev. Dopis deželne vlade, kateri naznanja, da nekateri dunajski sejmi nehajo, se vzame na znanje. — Glavno vodstvo c. k. tobakar-nic na Dunaji je na vlogo družbe kmetijske zaradi dovoljenja, da bi tudi na Kranjskem smeli tobak saditi, odgovorilo, da se to privoli, a samo za majhne poskušnje, in če se spolnijo pogoji, ki jih določuje vodstvo. Na to je odbor sklenil, ta dopis naznaniti v poročilu grof Barbotu, ki je v občenem zboru stavil dotični predlog, poleg tega pa tudi družim družbinim podružnicam. — Za napravo štempeljna, za kovanje srebrnih in bronastih družbenih svetinj, je sl. ministerstvo kmetijstva družbi dalo 250 gld. podpore, kar se je z zahvalo na znanje vzelo. — Predlog gosp. Šolmajera, naj se deželna vlada naprosi, da okrajna glavarstva opomni na nadzorstvo o obiranji drevesnih gosenic, se reši po predlogu dr. Bleiweisa s tem, da se vredništvo „Novic“ naprosi, da v prihodnjem listu poudari deželno postavo od leta 1870. — Za zelo težavna, pa izvrstna statistična dela, ki jih je g. Šolmajer po naročilu c. k. ministerstva kmetijstva za razstavo dunajsko izdelal in s kartami razjasnil, izreka mu odbor živo zahvalo. („Nov.“)

— (Od Save) se nam piše: Nij čuda, če se semtertje po deželi prošnja do cesarja z nekovim pomislekom podpisuje, kajti strast puhle nemčurske privrženosti dela na vse mogoče kriplje, straši nevedno ljudstvo in ga odvrača z jako debelimi lažmi od podpisovanja. Tako mi je pripovedoval te dni kmetski mož iz okolice sv. Križa na Dolenjskem, da se ondi kmetje bojé podpisovati prošnje do cesarja, ker se jim za gotovo trdi: da s tem podpisujejo novo postavo o zvišanji davkov, kdor pa bode podpisal, bode po tej postavi moral pozneje za svojo osobo plačati 5 gld. Tako in enako se ondi ljudstvo straši od strani c. k. uradnikov, ker ti so po deželi skoro edini nemškutarski agitatorji.

— („Ljutomerska čitalnica“) napravi v nedeljo 9. t. m. ob 8ih zvečer besedo s petjem, govori in tombolo. Uljudno se vabijo p. n. družabniki in drugi.

— (Deputacije iz Ljutomera, Ormuža) in drugih krajev so se podale te dni v Beč k vladi v zadevi dovoljenja železniške črte Beč-Radgona-Ljutomer-Ormuž-Novi itd.

— (Nova pošta.) S 1. marcem t. l. se odpre nova pošta v Ljubnem v zgornji savinski dolini, ter bode s pošto Celje-Gornji-grad vsak dan v Radmirjah se zvezala.

— (Šolstvo na Koroškem.) Na deželne stroške se vzdržujejo na Koroškem: 2 meščanski, 65 večrazrednih, 236 enorazrednih šol, na katerih uči 60 nadučiteljev, 2 nadučiteljici, 257 učiteljev, 17 učiteljic, 37 podučiteljev in 1 podučiteljica. Koliko teh šol je na Slovenskem, koliko slovenskih, ali slovensko-nemških, v izkazu nij povedano.

— (Iz Male Nedelje) se nam piše: Dne 23. febr. 1873 je imelo bralno društvo pri Mali Nedelji volitev novega odbora. Dnevni red je obsegal sledeče točke: 1. Govor predsednika (ki pa ga je denarničar prevzel) 2. Letno sporočilo tajnika. 3. Pregled računov. 4. Volitev odbora. Izvoljeni so: Gg. Anton Božič predsednik (enoglasno), Bogoslav Zorman, tajnik in Andrej Mihalič, denarničar. Predsednik je potem predlagal, naj se br. društvo spremeni v politično kmetijsko društvo, kar je bilo enoglasno sprejeto. Udeležili so se vsi vrli narodnjaki. Tudi g. komisar iz Ljutomera je bil nazoč. Govorilo se je dalje o važnih rečeh. Mislimo, da bo posebno novi odbor vse storil, kar more narodno življenje pri Mali Nedelji povzdigniti. Potem se je pri narodnem krčmarji Hanželu veselo zahajljalo, kjer se je tudi o Krempljevem spominku govorilo.

— (Iz Krke) na Dolenjskem se nam piše: V soboto 1. marca je neki mož, ki je v gozd eno uro nad Krko po drva šel, naletel na mrtvo žensko, ki je pod snegom ležala. Bila je beračica, srednje velikosti, kakih 35 let stara. Nekateri trdijo, da je od Trebnjega doma. Ko so jo zdravniki preiskovali, spoznali so, da je mogla več tednov pod snegom ležati, in pa, da tudi nij prav pri zdravi pameti bila.

— (Iz Šmarja pri Celji) se nam naznanja: Voznik je pripeljal dne 2. marca k našemu gospodu županu človeka, kateri si nij mogel kar nič več pomagati, nij mogel govoriti in se tudi nij več zavedel. Drugi dan je revež umrl, bil je berač iz Loke na Krajskem, in poslalo ga je rogaško županstvo na poti potira na njegov dom. Kdor je nesrečneža videl, smilil se mu je v sree in slišala se je nevolja zoper zdravnika D. iz Slatine, kateri je brž ko ne iz nevednosti siromaka za transportabel spoznal, še večja graja se je čula zoper omenjeno županstvo, katero je v mrzlem vremenu reveža skoraj nazega in tako rekoč obsutega s silno množino nesnažne golazni odposlalo. Dotični uradi se storijo na enake dogodjaje pozorni uljudnoj prošnji, naj se usmilijo revnih nesrečnežev in naj zato potrebno ukažejo.

— (O naših učiteljskih razmerah) piše nekdo v hrvatskem pedagogičnem listu „Napredak“ sledeče, kar ponatisnemo brez komentara, kot dokaz, kako se v učiteljskih krogih misli: „Naši učitelji sicer ne hvalijo delo nemškutarske družbe, ali gledajo iz kotov svoje sovražnike, kakor skriti vojaki v vojski, ki so sramotno premagani. „Učiteljski Tovarš“, namestu da bi bil povzdignil oestro besedo proti rovarstvu naših sovražnikov, namestu da bi bil kot stari tovarš slovenskih učiteljev v tem nevarnem času sklical učitelje iz vseh slovenskih pokrajin v vojsko za narodno šolo, ter namestu da bi bil v družbi slovenskih učiteljev premagal sijajno svoje

sovražnike, prešel je kot tihotapec k duhovnom in namestu da je ostal zvesti in odkritosrčni tovarš učiteljski, postal je ponižni hlapec naših fajmoštrov in kaplanov. G. Praprotnik, ki je tako dolgo in pogumno vodil naše učiteljstvo, zapustil ga je v najnevarnejših časih in ga predal v milost in nemilost g. Močniku, ki se od duhovna le v tem loči, da kolarja in visokih škorenj ne nosi. — Mi sicer ne odrekamo našej duhovšini rodoljubja, naša duhovšina se odlikuje vselej v tem obziru, zahtevamo pa, kot vsaki drugi omikani narod, da učitelj ne bo več duhovnov hlapec, da bo učitelj gospodar v šoli, kakor je duhoven v cerkvi. — G. Močnik misli, da bi se učitelj in kaplan koj pokavsala, ko bi n. pr. kaplan v šoli večji gospod od učitelja ne bil? V tem obziru mislimo mi ravno narobe. Pravo prijateljstvo, zvestoba in medseobno štovanje med duhovnom in učiteljem bo le takrat, ako vsak na svoje mesto odločno stopi: učitelj v šolo, a duhoven v cerkev. — „Brezverske šole“, kakoršne si g. Močnik misli, bile bi, se vé da, za slovenski narod pogubne, ali šola je za splošno omiko naroda, šola razprostranjuje znanost za praktično življenje, šola je hram narodne omike, pa nikoli ne sme biti „kancel“ kaplanov ali fajmoštrov. — Kakor slišim, slabo se odmevajo Močnikovi principi po našej deželi. Duh časa je nazaj podi. — Slovenski učitelj postal je zrel mož, a Močnikov „tovariš“ po tem takem prav nepotrebna oseba. — Kar je pa vsakako žalostno, je to, da je slovensko učiteljsko društvo ostalo brez svojega lastnega organa. — Ali je mar „Tovariš“ še organ slovenskega učiteljskega društva? — Kormilo palo je iz rok ljubljanskim učiteljem! Centrum ali središče našega šolskega naprednega delovanja nij več v našej belej Ljubljani, ono je za zdaj v zabitnem kotiči in čaka vselejše prihodnosti.“ (Na narodne duhovne menda se „Napredkov“ slovenski učitelj pač nema tako hudovati. Ur.)

Razne vesti.

* (Divjaki v Hrvatski.) Kako surovo pišejo magjaroni na Hrvatskem, dokazuje nek divjak z imenom Danilo Medič, kateri v „Agr. Ztg.“ v hrvatskem članku narodnjakom obeta vešala! V istem listu (br. od 6. marca) se v slovanski Hrvatski najde človek, ki ima dovolj nesramnosti v uvodnem članku veseliti se, da je „slave“ in „slave“ vse eno!!

* (Škofa Štrosmajerja) je azijsko magjarska mladež v Pečuhu (Fünfkirchen), ko se je po železnici skozi vozil, surovo insultirala z mačjo muziko.

* (L. 1866 ranjeni vojaki) v Primorji in Dalmaciji dobodo štipendije. Obrniti se imajo s prošnjami do „podestà v Trstu“ kot predsednika kuratorija patrijotičnega podpornega društva.

* (Avstrijska tiskovna svoboda.) Cetinjskemu „Črnogorcu“ je onidan zabranila magjarska zdaj pa še avstrijska vlada vhod v svoje zemlje. Zavoljo tega bo v Boki kotorski izhajal nov list.

* (Ruska pravoslavna cerkev) v Japanu čedalje več privrženikov dobiva. Proti drugim kristijanom je japonska vlada sovražna, ne pa proti Rusom.

* (Iz Hamburga) se piše: Pred nekimi leti je živel tukaj star Poljak P. Stari mož je imel premoženje in je igral pri zeleni mizi, toda vedno brez izgube. Dobil je nagajenje k neki že dalje časa v Hamburgu živeči gospej iz Frankobroda in jej je zapisal celo svoje premoženje s tem pogojem, da mu ona do smrti streže; drugi pravijo, da se je celo oženil z njo. Ko je gospá v posestvu

njegovega premoženja bila, je njeno obnašanje proti staremu gospodu osorno in brezobzirno postalo, tako, da se je moral pri k. oblastnji čez njo pritožiti. Na enkrat je Poljak izginol. Nikdo takrat v Hamburgu nij mislil na izginjenega igralča. Sploh se v kopalski malo brigajo za posameznega gosta. Nedavno se je neki v hiši one gospé stokanje slišalo; začeli so preiskavati in kakor starega Moora v Šilerjevih „roparjih“ so prinesli starega Poljaka iz nekega temnega zakotja na svetlo: z dolgo, zanemareno brado, dolgimi nohti, v kratkem, kot podobo žalosti in groze! Ko so ga v kopelj za osnaženje prinesli, je starec umrl.

Narodno-gospodarske stvari.

Še enkrat o Petiotiziranji.

(Konec.)

3. Na tropine nalijesh cukreno vodo in spraviš vso zdrogalico v zaprto kad za vrenje, ako že nij bila poprej v kadi. Vprašam, kateri kmetski vinorejec si bode htel kupiti ali dati napraviti takih kadi, ki bi stale po 30 gld. In če tudi svetujemo, navadne sode jemati, še do tega ne bode mogoče našega vinorejca pripravljati. Ako pa cukreno vodo na tropine nalije ter jih pusti vreti v odprti kadi ali celo na krnici, je v veliki nevarnosti, da alkoholično ali žestinsko vrenje ne preide v jesihovo. In baš zaradi tega sem svetoval, na dvakrat ali trikrat izprešane tropine nalivati vodo od 12 do 14° R. toplote, jo na tropinah 12 do 24 ur pustiti in še le potem tekočini cukra dodati, kolikor treba. Da ta način velja samo za enkratno petiotiziranje je pač očitno, ker se po prvem nalivanju ves cukr, ki se še v tropinah nahaja, razstopi v vodi. V tropinah tudi 3krat sprešanih pa je še za 2 do 3 odstotka cukra. Ta se v vodi razstopi in v 12 do 24 urah po burnem vrenji razpada v alkohol in ogljenčevo kislino. Po burnem vrenji, rečem še enkrat — ta nij bosa, kakor se predrzne trditi „Gosp.“ Kar sam vidim, si ne dam ometavati; tu odločuje praktična skušnja in ne kak teoretični predsodek brez skušnje. Pa tudi po teoriji nič nij čudnega na tem, da se 2 ali 3 odstotki cukra v 12 urah razkroji v alkohol. To se celo navadno zgodi pri vsakem žestinskem vrenji, da se namreč v 24 urah 2 do 3 odstotki cukra razkroje, tedaj v 6 do 8 dnevih v navadnem moštu burno vrenje konča. V vodi na tropinah naliti se mora razmerno končati v enem dnevi. Znamenja burnega vrenja pa so povsodi enaka: kipenje in šumenje.

Kar se tiče cukra, sem govoril od trstnega, ker se ta lahko povsodi dobi in se ga sme toliko manj jemati, kolikor se v grozd-nem vodu in smeti nahaja. Trstni cukr pa še pol ure ne potrebuje, da se raztopi.

Ako „Slov. Gosp.“ trdi, da na tropine nalita voda bode po 24 urah odtekla kot voda brez raztopljenih onih snov, ki dajo vinu njegove lastnosti, nij pomislil, da se 1. voda v 24 urah iz tropin nasiti vseh v vodi raztopljenih snovi in da 2. vrenje 24 ur zadostuje, da se tudi dovolj nasiti istih snov, ki so samo v alkoholu raztopljuje in med te spada v prvi vrsti barvilo. „Gosp.“ sicer sam pripozna, da se zabrani jesihovo vrenje, ako se cukr pozneje dodaja, pa takšno vino se v dobroti in tedaj tudi v ceni zelo razločuje od pravega petiotiziranega. Gotovo, za delavce pa bode še zmirom prav dobra pijača in bolj zdrava, nego žganje. Moj namen je tedaj dosežen.

Pri vseh enakih razpravah končno odločuje skušnja in ta mi je dokazala, da se po v „Sl. Narodu“ navedenem priprostem načinu pripravljena pijača v barvi malo razločuje od pravega vina, da pa nij tako bo-ketna in malo zagoltnjša, vendar moči po dodanem alkoholu lahko ravno toliko ima, kakor pravo vino.

Ako „Slov. Gosp.“ temu vinu noče dati priimek: petiotizirano, naj ga pa imenuje „vinček“ ali „vin piccolo“ ali „Hansel“, na

imenu je malo ležeče, če prav bi se lahko sklical na nemške pisatelje o kletarstvu, ki pod rubriko petiotiziranja vin tudi v našem listu omenjeni način navedejo.

Vina petiotizirati bode sploh pri nas kazalo samo v takih letih, kakoršno je bilo lansko, kadar je vinski mošt od preše že po 9 do 10 gold. vedro. V dobrih letinah pa, kadar se vinski mošt dobiva po 5 ali celo po 3 gold. vedro, nikomur ne bode na misel prišlo, delati si umetno vino, ki bi ga stalo 4 do 5 gold. vedro.

To velja za kmetске vinogradnike; gošpodskim pa bi gotovo kazalo, si vse priprave za petiotiziranje vin domisliti in ga vsako leto delati. J. V.

— Iz Varaždina se javlja, da bode šla velika deputacija k cesarju v Pešto s prošnjo za železnico Dunaj-Varaždin-Noví.

Poslano.

Iz Sodražice. V predzadnjem listu „Novic“ me nekdo hudobno napada in obrekuje. Pozivljem tega dopisnika, naj pride z dokazi na dan! Naj mi dokaže agitiranje pri potoških možeh za nenarodne kandidate in naj mi imenuje tiste, ki sem jih k temu početju nagovarjal. Neresnično piše dalje o meni, da sem v nasprotni tabor utekel takrat, ko je bil odbor bralnega društva v preiskavi. O tej preiskavi ne bom govoril — vsaj mi lahko potrdijo vsi odborniki tega društva — če jih strast nij oslepila, da je ravno narobe — pravo in da sem resnico in pravico z njimi vred trdil. Ker mi pa dopisnik tudi zasluge našteva, nabiraje jih v loškem potoku in tukaj v Sodražici, mu v njegovo radost povem, da me je bil zarad te žrtve gosp. okr. glavar tako pohvalil, da me ta hvala še zdaj greje.

Da bi bil oni spis v Sodražici skovan, dvomim; — kovač vsega tega je druga osoba, ki pa bo za svoja dela že plačilo, znabiti kmalu prejel. — Tudi njega čaka osodepolna ura. Božič.

Za nagrobni spominek V. Mandelc-a so dalje darovali:

Dr. Vošnjak v Ljubljani	3 gl.	— kr.
Dr. Val. Zarnik v Ljubljani	3	—
Josip Jurčič	2	—
Jan Kham	2	—
R. Miheljač	1	—
A. Arko	1	—
Ivan Železnikar	1	—
And. Velikanje	1	—
Anton Jentl	1	—
Dr. Costa	3	—
Fr. K.	—	50
Tomec	—	50
M. Pakič	1	—
H. Ničman	1	—
J. Kovač	—	50
	21 gl.	50 kr.
Prenesek iz 53. št. „Sl. Nar.“	15	—
Skupaj	36 gl.	50 kr.

Administracija našega lista je pripravljena, doneske sprejemati ter bode nabirane novce izročila g. blagajniku „dramatičnega društva“ v Ljubljani.

Gori omenjenih 36 gld. 50 kr. smo izročili g. D. Žagarju, blagajniku dramatičnega društva.

Administracija „Slov. Naroda“.

Tujci.

6. marca.

Pri **Elefantu**: Egger — Treibach. — Groischer — Treibach. — Fleischer iz Grada. — Lengyel iz Kaniže. — Weyrauch iz Dunaja. — Mayerweg iz Trsta. — Bohntinsky — Savenstein. — Tröger z gospo iz Reke. — Carabelli s hčerjo iz Trsta. — Kliner iz Bleda. — Gospodičina Konšek iz Koroskega.

Pri **Maliču**: Tomek iz Dunaja. — Blau iz Trsta. — Bar. Abpfaltren iz Križevcev. — Kren iz Kočevja. — Neumeister iz Dunaja. — Kos iz Maribora. — Lövi iz Dunaja. —

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semen.

Dunajska borsa 7. marca.

(Izvirno poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	71 gld.	95 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	74	50
1860 drž. posojilo	105	40
Akcije narodne banke	981	—
Kreditne akcije	339	75
London	109	5
Napol.	8	70 1/2
C. k. cekini	—	—
Srebro	107	50

Kasa

iz slavne **Wertheim**-ove fabrike je na prodaj za polovico cene; kje, naznani (67—1)

Administracija „Slov. Narod-a“.

Pri

Janez Giontini-ju

knjigotržcu v Ljubljani se dobiva:

Sveti Jožef, naš najboljši varh in pomočnik v sedanjih slabih časih.

Poleg nemškega. (S podobo sv. Jožefa.)
Cena 24 kr. vezane. (66—3)

Tudi so novi in preigrani **glasoviri**, potem nove **citre** na prodaj ali na posojilo.

Ravno tam se vzame en **pomagač (Comis)** in **učenec**, obadva iz dežele.

C. k. dvornega zdravnika za zobe

dr. J. G. Popp-a

vegetabilichen prah za zobe.

Ta očisti zobe tako, da se po vsakodnevni rabi ne samo navadno tako sitni zobni kamen odpravi, temveč tudi glazura zob vedno bolj bela in nežna postaja.

Cena za škatljo 63 kr. a. v.

C. k. dvornega zdravnika za zobe

dr. J. G. Popp-a

anatherinova ustna voda.

Najzanesljivejši pomoček, da se zdravi ohranijo zobje in zobno meso, kakor tudi, da se ozdravijo bolezní v ustih in zobeh, priporočajo najbolje zaloge: (69—1)

v Ljubljani pri Jos. Karingerj-i — A. Krisper-ju — Petričič in Pirker-ju — Eduard Mahr-u — Fer. Melh. Schmitt-u — E. Birschtz-ju, lekarju; — v Kranju pri L. Krisper-ju — Seb. Schaunig-u, lekarju; — v Pilberg-u pri Herbst-u, lekarju; — v Varaždinu pri Halter-ju, lekarju; — v Rudolfovem pri Dr. Rizzoli-ju, lekarju — Josef Bergman-u; — v Krškem pri Fed. Bümches-u, lek.; — v Kamniku pri Jahn-u, lekarju; — v Gorici pri Pontoni-ju, lekarju — J. Keller-ju; — v Wartenberg-u pri F. Gadler-ju; — v Vipavi pri Anton. Deperis-u, lek.; — Postonji pri Kupferschmidt-u lekarju; — v Škofjiloki pri C. Fabiani-tu, lekarju; — v Kočevju pri J. Braun-e-tu, lekarju; — v Idriji, c. k. rudarska lekarnica; — v Litiji pri K. Mühlwenzel-ju, lekarju; — v Radoljci pri Zalkar-jevi vdovi.

Opomenica.

Konkurzi: Pri c. k. okrožni sodnji v Celji, mesto kancelijskega oficijala s 600 gl. do 10. aprila. Pri c. k. deželni sodnji v Ljubljani mesto svetovaleca z 2000 gl. event. 1800 ali 1600 gl., do 24. marca.

Eksekutivne dražbe 11. marca: Bostjančičovo in Kastelčevó, v Bistrici. — Perjatljevo, v Ribnici. — Malgarjevo, 500 gl., v Rogatci.

Spričevalo.

Znanostno mnenje

o antiartritičnem antirevmatičnem čaju za čiščenje krvi

lekarja gospoda

Wilhelm-a.

Kedor ima kaj pojma o neizmerni slepariji, katero s splošnimi vračili vsake vrste novejšega časa uganjajo, bode lahko razumeval sumničenje zdravnikov zoper take zdravila in ne bo tega pedantičnemu mrzenju na prenavljanje pripisoval, ako se zdravnik sme hlja je od slavljenih skrivnostij obrača. Vendar tudi to pravilo nij brez izjeme, in taka se popolnem opravičuje v onih slučajih, kjer je dejansko potrjena skušnja in na to se opirajoče splošno priznanje občinstva pretresovanje zdravnikov prehitelo in svoje mnenje izjavilo, kakor se to nahaja pri Wilhelmovem čaju za čiščenje krvi, kajti splošno mnenje je najsigurneje poročstvo za vrednost kake reči in se je najbolje skazalo pri nasvetovanem Wilhelmovem čaju za čiščenje krvi zoper raznovrstne revmatične bolezni, protin, putiko, ker ta čaj, ako se rabi pri najtrdovratnejših, ukoreninjenih revmatičnih boleznih protina, ponehano delavnost in izparjenje kože vrlo vzroči.

Posebno pri vseh revmatičnih, protinskih boleznih človeškega telesa, katere so vedno z mrzlico in vnetjem sklepov, otekanjem itd. združene, pri putiki, bolenji križa, v bedrih, trganji po udih, okornosti členkov, krču v mečah, zeló pri navadnem zagnjetenji telesa in zlatožilnih nadlogah itd. se je ta čaj kot jako uspešno zdravilo izkazal. More se torej ta čaj zoper navedene bolezni gorko priporočati.

Berolin, meseca januarja 1872.

Dr. Janez Müller,
zdravstveni svetnik.

Svarimo pred ponarejanjem in sleparijo.

Pri kupovanji naj p. n. občinstvo natanko gleda na postavno brabinno marko in naslov, ki se nahaja pri vsakem zavitku na zunanji strani, da se po sleparijah ne ogoljufa.

Pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi se dobiva le iz prve mednarodne fabrikacije **Wilhelmovega** antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchen pri Dunaji ali v mojih po časnikih nevedenih zalogah.

Zavitek, v 8 obrokov razdeljen, po predpisu zdravnika pripravljen, s podukom v različnih jezicah 1 gl., posebej za kolek in razvoj 10 kr. (14—2)

Na ugodnost p. n. občinstva se pravi Wilhelmov antiartritični in antirevmatični čaj za čiščenje krvi tudi dobiva: Mariboru pri Al. Kvandestu; v Celji pri Woggu in Radakovicu; v Loncu pri L. Müllerju, v Varaždinu pri dr. A. Halterju.

Epileptičen krč ali božjast

zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast **Dr. O. Kilišch**, Berlin, Luisenstrasse 45. (255—25)

Pričujoče ima čez tisoč bolnikov v ozdravljenji.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.